



هیئت امنای صرفه جویی ارزی

~~ولنگاری~~



قرگاه ملی مبارزه  
بامفسدات



## معرفی

هیات امنای صرفه جویی ارزی در خلال 8 سال دفاع مقدس با هدف ((کاهش بروکراسی اداری در تامین ملزومات پزشکی مصدومان جنگی)) ایجاد شد. فعالیت این هیات پس از خاتمه جنگ تحمیلی عملاً پایان یافته تلقی می شد تا آنکه در مجلس پنجم شورای اسلامی قانونی تصویب شد که بر مبنای آن فعالیت ((هیأت امنای صرفه جویی ارزی در معالجه بیماران)) تحت عنوان نهاد عمومی غیردولتی دوباره آغاز شد. تعداد اعضای این هیات 5 نفر در نظر گرفته شده است که تماماً توسط وزیر بهداشت منصوب می شوند.

## اهدافی که برای این هیات در قانون در نظر گرفته شده عبارتند از:

- ۱- ایجاد زمینه معالجه همه بیماران در داخل و بی نیاز کردن کشور از اعزام بیمار برای معالجه به خارج از کشور
- ۲- کاهش وابستگی علمی و فنی در زمینه مداوای بیماری های بیماران یاد شده در بند فوق
- ۳- صرفه جویی ارزی

## مهمترین اختیارات هیات امنای صرفه جویی ارزی عبارتند از:

- ۱- ایجاد هرگونه تسهیلات برای واحدهای درمانی داخل کشور و تجهیز آنها
- ۲- اعزام متخصصان پیراپزشکی و حرفه های وابسته برای دوره های آموزشی (تعیین مصادیق و شرایط با خود هیات است)
- ۳- بهبود کیفی و کمی امکانات مراکز آموزشی و درمانی داخل کشور
- ۴- زمینه سازی و ایجاد تسهیلات برای ساخت و سرمایه گذاری در تولید در حد امکان
- ۵- پرداخت ها و دریافت ها و واردات و ارسال قطعات مصرفی هیات به خارج کشور از هرگونه مالیات، عوارض، حقوق گمرکی، بیمه محلی، ثبت سفارش و پرداخت ما به التفاوت، معاف است.
- ۶- واردات و خروج موقت یا دائم تیوپ مستعمل و قطعات دستگاه های پزشکی جهت تعمیر یا جایگزینی از کشور برای هیات امنای بدون سپردن تضمین بلامانع است.

همانطور که مشخص است این هیات اختیارات و توانایی های زیادی دارد که می تواند زمینه ساز انحصار طلبی در بازار شود.

## موجودی به نام نهاد عمومی غیر دولتی

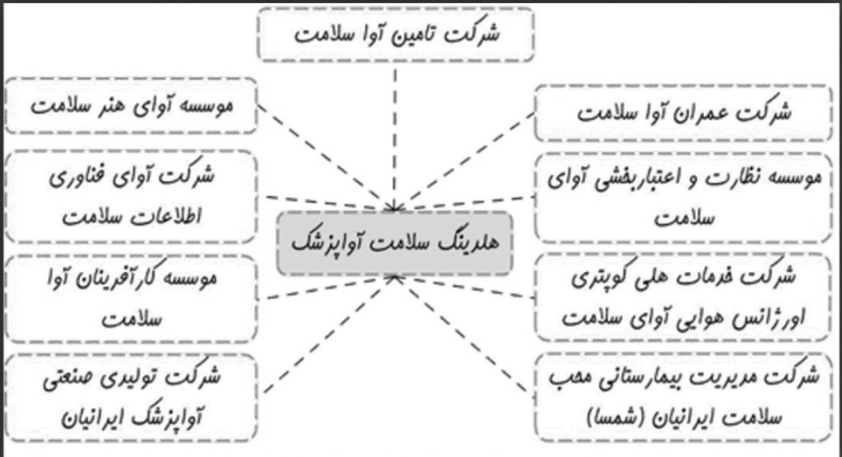
براساس قانون اساسی، اقتصاد ایران دارای سه بخش خصوصی، دولتی و تعاونی است. اما واقعیت چیز دیگری را بیان می‌کند. بخش دیگری تحت عنوان بخش عمومی غیردولتی در صحنه اقتصاد ایران بازی می‌کند. نهاد عمومی غیردولتی واحدهای سازمانی مشخصی هستند که با اجازه قانون به منظور انجام وظایف و خدماتی عمومی تشکیل می‌شوند. طبق قانون مصوب ۱۳۷۳، بیش از ۵۰٪ از بودجه سالانه این نهادها می‌بایست از محل منابع غیردولتی تامین شود. اما آنچه در واقعیت رخ می‌دهد سبب شده کارشناسان و اقتصاددانان انتقادات زیادی نسبت به این نهادها وارد کنند. همچنین بسیاری از فعالان بخش خصوصی نیز نسبت به فعالیت این نهادها اعتراض داشته و آنها را عامل انحصارطلبی در بازاری می‌دانند. در حقیقت این نهادها نه از قوانین بخش خصوصی تبعیت می‌کنند و نه زیرمجموعه بخش دولتی هستند.

### برخی از امتیازهای این نهادها عبارتند از:

- ۱- معافیت‌های مالیاتی
  - ۲- امتیاز ویژه در مناقصات
  - ۳- در اختیار داشتن کانالهای ارتباطی و اطلاع‌رسانی خاص
- هیات امنای صرفه‌جویی ارزی نیز یکی از نهادهای عمومی غیردولتی است. نگاهی به منابع مالی این هیات می‌تواند رهگشا باشد:
- ۱- بودجه عمومی دولت (تحت عنوان کمک)
  - ۲- کمک‌های نقدی و غیرنقدی مردمی (غیربودجه‌ای)
  - ۳- درآمد اختصاصی
  - ۴- تسهیلات بانکی

به عنوان نمونه طبق سخنان رییس هیات امنای ارزی، از سال ۹۳ تا پایان سال ۹۴ حدود ۱۰۰۰ میلیارد تومان فقط در حوزه تامین تجهیزات پزشکی برای بیمارستانها هزینه کرده‌اند (که این رقم می‌تواند دورنمایی از گردش مالی و گستردگی حضور این نهاد در حوزه دارو و درمان کشور را نشان بدهد). همچنین براساس لیست دریافت‌کنندگان ارز دولتی (منتشر شده توسط بانک مرکزی)، در ۶ ماهه نخست سال ۹۷، این هیات نزدیک به ۴۰ میلیون یورو واردات با ارز دولتی داشته است.

# هلدينگ هيات امنای ارزی



همانطور که پیشتر گفته شد یکی از اشکالات کارشناسان به نهادهای عمومی غیر دولتی، دخالت‌های گسترده در بازار و ایجاد محدودیت برای بخش خصوصی با کمک معافیت‌های گسترده و ارتباطات خاص میباشد. برای مشاهده این دخالت گسترده در حوزه دارو و درمان، کافی است نگاهی به مجموعه شرکت‌های زیرمجموعه هیات امنای ارزی انداخته شود. در شکل زیر تمام شرکت‌های زیرمجموعه ((هلدينگ سلامت آواپزشک)) نشان داده شده است. این هلدينگ متعلق به ((هیات امنای ارزی)) می‌باشد که تقریباً در تمام حوزه‌های مرتبط یا غیرمرتبط با درمان ورود کرده است.

### **دخالت در حوزه ساخت و ساز بهداشت و درمان توسط شرکت ((عمران آوا سلامت)):**

- این شرکت با انجام نقش واسطه‌گری، ضمن دریافت پروژه‌های عمرانی، این پروژه‌ها را در اختیار بخش خصوصی قرار می‌دهد. به عنوان نمونه در ۶ پروژه در دست اجرای هیات امنای ارزی در سال ۹۵، پیمانکار ۵ پروژه قرارگاه خاتم الانبیا و در پروژه ششم، پیمانکار شرکت آرمه نوبوده است. این به معنای این است که عملاً شرکت ((عمران آوا سلامت)) نقش خاصی نداشته و صرفاً نقش واسطه‌گری را ایفا نموده است.

### **برخی اقدامات:**

- احداث مراکز جامع سرطان (۳۴ مرکز تیپ ۲ و ۱۴ مرکز تیپ ۳) (شرکت تبسم، ورج دارودرمان، رهجویان سلامت اصفهان، گروه اقتصادی توسعه ملل و شرکت دارویی برکت)  
- سرمایه‌گذاری، احداث و بهره‌برداری از بیمارستان ۵۴۰ تخت خوابی (موسسه خیریه زنجیره امید)  
- پروژه طراحی بیمارستان ۴۰۰ تخت خوابی روانپزشکی (قرارگاه خاتم الانبیا)

### **دخالت در حوزه واردات تجهیزات پزشکی توسط شرکت ((تامین آوا سلامت)):**

- دخالت در حوزه تامین و توزیع انواع تجهیزات پزشکی، بیمارستانی و دارویی جهت استفاده در اعمال جراحی پیوند اعضا، کاشت حلزون گوش

### **برخی اقدامات:**

- بررسی و انعقاد قراردادهای دارویی با وزارت بهداشت  
- شرکت در مناقصه ۶۰۰ قلم داروی سازمان غذا و دارو  
- مذاکره با سازمان غذا و دارو در خصوص تاسیس یک عمده فروش داخلی برای تامین داروی فوریتی  
- انعقاد قرارداد تامین ۱۰۴ عدد دستگاه الکتروشوک  
- رایزنی و مذاکره با کشورهای اروپایی - بازدید از شرکت تولیدکننده بالن و استنت‌های دارویی در اسپانیا

نکته: جدول زیر نشان دهنده تعداد مناقصات انجام شده توسط هیات امنای ارزی در خصوص خرید دستگاه‌ها و تجهیزات درمانی است. همانطور که مشاهده می‌شود تعداد مناقصات سال ۹۴ به نسبت سال ۸۹ تقریباً ۴۰ برابر شده است.

سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال برگزاری مناقصه
۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	تعداد
۱۱۴	۱۲۱	۲۴	۸۰	۴۹	۳	

در بین مناقصات منتشر شده، علاوه بر کالای وارداتی، کالای تولید داخل نیز وجود دارد. سوالی که اینجا به وجود می‌آید اساساً برگزاری این مناقصات توسط هیات امنای ارزی می‌باشد. به این معنا که اصولاً چه لزومی به واسطه‌گری هیات امنای ارزی جهت خرید این اقلام وجود دارد؟ چرا این مناقصات توسط خود مراکز درمانی انجام نمی‌شود؟ چرا معافیت از پرداخت عوارض و حقوق گمرکی در این موارد مستقیماً به شرکت‌های خصوصی اعطا نمی‌شود و حتماً باید با واسطه‌گری ((هیات امنای ارزی)) این کار صورت پذیرد؟

این نکته زمانی جالب می‌شود که هیأت امنای ارزی در "فراخوان تأمین و توزیع دارو و تجهیزات پزشکی به صورت آنلاین" که در تاریخ ۲۸/۰۷/۱۳۹۷ منتشر کرده است، آشکارا یکی از عوامل مهم در تعیین شرکت‌های برگزیده را، تعیین سهم هیأت امنای ارزی می‌داند؟ آیا این معنایی جز دریافت حق واسطه‌گری و دلالی در اعطای امتیاز واردات را دارد؟

## دخالت در حوزه IT و ساخت نرم افزارهای این حوزه توسط شرکت ((آوای فناوری اطلاعات)):

- دخالت در تحلیل، طراحی و پشتیبانی نرم افزارهای جامع کاربردی

### برخی اقدامات:

- استقرار سامانه یکپارچه بهداشت
- توسعه زیرساخت XHI
- تشکیل پایگاه جمعیت سلامت ایرانیان

## دخالت در حوزه تولیدات پزشکی توسط شرکت (آوپزشک ایرانیان) :

- این کارخانه در سال ۷۱ احداث شده است و عملاً خط تولید سوزنهای غیراستریل آن از سال ۱۳۸۵ آغاز به کار کرده است. به دلایل نام شخصی این شرکت در سال ۱۳۸۸ به هیات امنای ارزی واگذار می شود. هم اکنون این کارخانه به تولید انواع سوزنهای پزشکی مشغول است.

## دخالت در حوزه استخدام و تامین نیروی انسانی توسط موسسه ((کارآفرینان آواسلامت)):

- وزارت بهداشت در حال حاضر در مواردی که امکان جذب نیرو ندارد از طریق این شرکت اقدام به جذب نیرو نموده و ساختارهای دولتی را به وسیله این شرکت ها کناری گذارد. برای آشنایی با حجم نیروی استخدامی توسط این هیات، کفایت به سخنان رییس هیات امنای ارزی استناد شود. طبق سخنان دکترحسینی، در سال ۹۴-۹۵ تعداد ۶۰۰۰ پرستار در بیمارستانهای دولتی توسط این هیات استخدام شدهاند.

## دخالت در حوزه حمل و نقل هوایی توسط شرکت ((هلی کوپتری اورژانس هوایی آوای سلامت)):

- این شرکت ضمن دخالت در واردات و صادرات تجهیزات مرتبط با صنعت هوایی و تعمیر و نگهداری آنها، به استخدام نیروهای مرتبط با این حوزه پرداخته و حتی در عملیتهای پروازی و امدادی نیز وارد شده است.

## دخالت در حوزههای هنری توسط موسسه ((آوای هنر)):

- این موسسه ضمن دخالت در فعالیت های فرهنگی و هنری، حتی اقدام به ساخت سریال و انیمیشن نیز نموده است. برای نمونه می توان به سریالهای پرستاران و پریا و انیمیشن ((دیرین دیرین سلامت)) اشاره کرد.

## دخالت در سهامداری در حوزههای نفت و پتروشیمی:

- طبق گزارشی که یکی از خبرگزاری های رسمی کشور منتشر کرده است، هیأت امنای ارزی حتی در حوزه سهامداری شرکت های نفت و پتروشیمی نیز ورود پیدا کرده است تا جایی در سال ۱۳۹۴ مشخص شد که ۲۰۰۰ میلیارد تومان سهام مربوط به حوزه نفت و پترو شیمی را در اختیار دارد. آشکار شدن این سهامداری واکنش بسیاری از کارشناسان را برانگیخت و نهایتاً با ورود دستگاههای نظارتی به آن، یک پرونده قضایی برای آن تشکیل شد.

همان طور که از توضیحات بالا مشخص می شود، دخالت این هلدینگ در بسیاری حوزه ها کاملاً مشخص است. از جذب نیرو گرفته تا ساخت و ساز مراکز بیمارستانی تا دخالت در حوزههای IT تا سهامداری نفت و پتروشیمی و . . . کافی است برای پی بردن به شبکه پیچیده افرادی که این هلدینگ را اداره می کنند و ارتباطات این شرکت های به ظاهر متفاوت (ولی در واقع یکسان)، نگاهی به شکل زیر انداخته شود. همانطور که در شکل صفحه بعد مشخص است، هیات مدیره شرکت های ذکر شده، اکثراً افراد یکسان هستند که در شرکت های مختلف نقش متفاوتی ایفا می کنند.



این قضیه زمانی جالب‌تر می‌شود که نگاهی به بازه زمانی تأسیس اکثر مجموعه‌های ذیل این هلدینگ انداخته شود. در شکل زیر تاریخ تأسیس شرکت‌های زیر مجموعه این هلدینگ قرار داده شده است:

سال	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵
شرکت‌های تأسیس شده	* آوا پریس سلامت	* گراف‌آر پی‌ان آوا سلامت	* عمران آوا سلامت * آوای هنر سلامت * تامین آوا سلامت * آوای فناوری اطلاعات سلامت	* هلی کوپتری آوا سلامت * معب سلامت ایران‌ان (شعسا)

همانطور که در شکل بالا مشخص است، نزدیک به ۶۶٪ از شرکت‌های زیرمجموعه این هلدینگ، از سال ۹۴ تا ۹۵ تأسیس شده‌اند. و جالب‌ترین نکته تمام شرکت‌های این هلدینگ (به استثنای آواپزشک ایرانیان)، در بازه ۹۲-۹۵ تأسیس شده‌اند. در حقیقت این شرکت‌ها به صورت تصاعدی در حالت رشد بی‌رویه بوده و در برخی موارد کاملاً با اهداف مطرح شده در تأسیس ((هیأت امنای ارزی)) در تناقض می‌باشند.

اهمیت جلوگیری از دخالت‌های هیأت امنای ارزی و هلدینگ زیرمجموعه آن در ساختارهای کشور به حدی بود که جزء اولین اقدامات وزیر بهداشت جدید (دکتر نمکی)، تغییر اعضای هیأت امنای ارزی و اعلام لزوم انحلال شرکت‌های آوای سلامت بوده است؛ هرچند تاکنون اقدام قابل توجهی در خصوص محدود کردن اختیارات هیأت امنای ارزی صورت نگرفته است (لازم به ذکر است وزیر سابق بهداشت نسبت به ادامه کار این شرکت‌ها پافشاری ویژه‌ای داشت و هیچگاه حاضر به شفاف سازی در این خصوص نشد). همچنین شنیده شده است که این هیأت کارت بازرگانی مربوطه به خود را در اختیار سایر واردکنندگان قرار می‌دهد تا با استفاده از اختیارات فراوان این هیأت، اقدام به واردات بنمایند.

گفتنی است تأثیرات سوء هیأت امنای ارزی و شرکت‌های تابعه آن، پیشتر توسط کارشناسان و افراد حقوقی مختلف بارها اعلام شده است که نمونه‌هایی از آن در ادامه مطرح می‌شود:

**قاضی پور (عضو کمیسیون کارگری مجلس):** ((در حال حاضر اقدامات هیأت امنای صرفه جویی ارزی در معالجه بیماران خیانتی به تولید داخلی در کشور است))

**ناصر ریاحی (به نقل از نهادنیان، معاون اقتصادی رییس جمهور):** ((تاسیس شرکت آواسلامت براساس قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار، اشتباه و خلاف است))

**قاضی پور (عضو کمیسیون کارگری مجلس):** ((سالانه ارز زیادی از کشور به خاطر این واردات انحصاری خارج می‌شود اما این هیأت بدون پرداخت هیچگونه عوارض و بیمه‌ای، داروهایی را وارد می‌کنند که توان تولید آن در داخل کشور وجود دارد))

**محمود نجفی‌عرب (رییس کمیسیون اقتصاد سلامت اتاق بازرگانی):** ((شرکت‌های تاسیس شده از سوی این نهاد عمومی در حوزه‌های تامین نیروی انسانی برای بخش‌های درمانی [موسسه کارآفرینان آواسلامت]، فناوری اطلاعات [شرکت آوای فناوری اطلاعات سلامت]، تامین تجهیزات پزشکی [شرکت تامین آواسلامت] و نیز در بخش ساخت و ساز [شرکت عمران آواسلامت] راهاندازی شده است. به گفته وی، تاسیس این چهار شرکت که وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است، خلاف قانون است چرا که وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی اجازه تاسیس بنگاه‌های اقتصادی را ندارند))

## پیشنهادات:

### با عنایت به:

- قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار
- برنامه سوم توسعه به بعد (عدم جواز به دولت در تشکیل شرکتهای دولتی)
- اصل ۴۴ قانون اساسی

### \* همچنین با توجه به تصریح آیین نامه داخلی ((هیات امنای صرفه جویی ارزی)) مبنی بر:

- حمایت از شرکتهای سازنده مورد تأیید در داخل کشور
- نقش کمک یاری و نه قیمومیت

### چند پیشنهاد برای اصلاح این نهاد ارائه می شود:

- ۱- انتقال دانش فنی شرکت های تابعه به بخش خصوصی متقاضی
- ۲- انتقال کامل بخش تولیدی مجموعه به بخش خصوصی ۳- منحل نمودن کامل ((هیات امنای صرفه جویی ارزی)) ۴- در صورتی که هیچ یک از روشهای فوق به کار بسته نشود، می بایست حداقل ((هیات امنای صرفه جویی ارزی)) از یک نهاد عمومی غیر دولتی (که امکانات و توانایی های زیادی دارند) به یک شرکت خصوصی تغییر هویت داده شود و از حمایت دولت و امتیازات ویژه محروم شود.



مطالبه‌گری فقط انتقاد نیست، مطالبه‌گری فقط  
اعتراض نیست، اگر چه در آن، اعتراض هم وجود  
دارد ... آنچه فایده دارد عبارت است از پیشنهاد.  
ببینید در اسلام هم نهی از منکر با امر به معروف  
همراه است، نهی از منکر همان اعتراض است،  
امر به معروف یعنی پیشنهاد ...

[www.FesadSetiz.ir](http://www.FesadSetiz.ir)

[@fesadsetiz](https://www.facebook.com/fesadsetiz)

[@fesadsetiz\\_ir](https://www.instagram.com/fesadsetiz_ir)

تهران میدان انقلاب - خ کارگر شمالی - بن بست امین - پلاک ۱۰

۰۲۱-۶۶۴۰-۸۷۳۰

قرن‌گاہ ملی مبارزه با مفاسد اقتصادی